

ZAKLADANIE SPIN-OFF FIRIEM V UNIVERZITNOM PROSTREDÍ

ABSTRAKT Príspevok poukazuje na zložitosť už v samotnom definovaní pojmu spin-off firma v univerzitnom prostredí. Na základe analýzy zverejnených definícií spin-off firiem na univerzitách doma i v zahraničí, je možné pomenovať spoločné aspekty týchto definícií, ktorými sú majetkový podiel univerzity v spin-off firme, zapojenie pôvodcov do založenia a riadenia spin-off a spätná väzba od spin-off firmy k univerzite. Tieto aspekty sú kľúčové aj pre proces rozhodovania o založení spin-off firmy a spracovanie súvisiacich nevyhnutných dokumentov. Pre univerzity je potrebné, aby vo svojich interných predpisoch definovali základné nevyhnutné dokumenty pre prijatie rozhodnutia o založení spin-off firmy, pomenovali osoby zodpovedné v procese prípravy dokumentov a samotný proces schvaľovania vyplývajúci zo záväzných právnych predpisov. Základná báza podkladov by zároveň mala byť stanovená aj vo väzbe na ostatné súvisiace vnútorné predpisy univerzity a samotné zameranie jej vedy a výskumu.

ABSTRACT The paper points out the complexity in the definition of the term spin-off company in a university environment. Based on the analysis of published definitions of spin-off companies at universities in Slovakia and abroad, it is possible to name common aspects of these definitions, which are the university's ownership share in the spin-off company, involvement of originators in the establishment and management of spin-offs and feedback from spin-offs companies to the university. These aspects are also key to the decision-making process for setting up a spin-off company and preparing the related necessary documents. It is necessary for universities to define in their internal regulations the basic documents necessary for the decision to establish a spin-off company, to name the persons responsible in the process of document preparation and the approval process itself resulting from binding legal regulations. The basic basis of documents should be also determined in connection with other related internal regulations of the university and the very focus of its science and research.

ÚVOD

Komericializácia univerzitného poznania a duševného vlastníctva je kľúčová pre rozvoj spoločnosti, nakoľko je to spôsob ako preniesť najnovšie poznatky, výsledky vedy

a výskumu z univerzitného prostredia do praxe. Komericializácia formou založenia spin-off firmy je síce administratívne náročná a zdĺhavá, avšak môže priniesť univerzite významnú spätnú väzbu, a to nie len z pohľadu finančnej návratnosti, ale aj z pohľadu posilnenia mena, významu a postavenia univerzity na trhu. Zakladanie spin-off firiem by mala mať univerzita ošetrené vo svojich interných predpisoch a metodikách, pričom je dobrou praxou, že proces zakladania spin-off v univerzitnom prostredí manažujú pracovníci Centra pre transfer technológií (CTT) alebo iného pracoviska špecializovaného na ochranu a komericializáciu duševného vlastníctva.

TEORETICKÉ VYMEDZENIE SPIN-OFF FIRMY V UNIVERZITNOM PROSTREDÍ

Spin-off firmy zvyčajne predstavujú organizačné jednotky, firmy, ktoré vznikajú na základe odčlenenia istej činnosti alebo skupiny ľudí z primárnej organizácie („materskej“ firmy). Takouto primárnou organizáciou môže byť aj univerzita. Spin-off firmy, ktoré sa vyčleňujú z univerzity alebo z organizácie výskumu a vývoja štátneho sektora, sa vytvárajú za účelom komericializácie výsledkov výskumu a vývoja.

Prístupy k definovaniu pojmu spin-off firmy v podmienkach univerzít v rôznych krajinách reflektujú rozdielnosť vnímania požiadavky komericializácie duševného vlastníctva, ako aj rozdielnu úroveň vyspelosti podnikateľského prostredia. Definície spin-off podnikov sú zvyčajne uvádzané v interných predpisoch upravujúcich oblasť ochrany a komericializácie duševného vlastníctva týchto univerzít. Viaceré univerzity však nemajú vo svojich interných predpisoch priamo vedený pojem spin-off, často pracujú s pojmom start-up alebo s podnikmi zamestnancov určenými na komericializáciu duševného vlastníctva. S hľadáním spoločných znakov rôznych definícií spin-off firiem sa vysporiadali napr. Pirnay, Surlemont a Nlemvo (2003), ktorí vymedzili, že spin-off firma je novozaloženou firmou, vytvorenou z univerzity, za účelom využitia poznatkov, ktoré vznikli akademickými aktivitami, pričom sa jedná o ziskovo orientovanú firmu.

Pojmom spin-off sa dlhodobo zaoberajú aj výskumníci a vedci v slovenskom univerzitnom prostredí. Čorej, J. a kol. (2006) predstavuje univerzitný spin-off ako firmu založenú zamestnancom alebo skupinou zamestnancov, ktorí opustia pôvodnú organizáciu za účelom zalo-

ženia právne a technicky samostatnej jednotky, pričom spin-off firma je podporovaná univerzitou prinajmenšom v štartovacej fáze.

Centrum vedeckotechnických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR) definuje spin-off firmu, ako inovatívnu firmu založenú za účelom využitia a rozvoja duševného vlastníctva akademickej alebo vedeckovýskumnej inštitúcie, až do formy produktu alebo služby uplatniteľnej na trhu. Duševné vlastníctvo je firme poskytnuté prostredníctvom licenčnej zmluvy alebo predajom, pričom inštitúcia môže (ale aj nemusí) získať v spin-off majetkový podiel. Na činnosti firmy sa zvyčajne podieľajú aj pôvodcovia príslušného duševného vlastníctva. Spravidla ide o malé firmy s vysokým rastovým potenciálom.

V rámci projektu APVV-14-0512, UNIREG – Univerzity a regionálny rozvoj regiónov prebiehal rozsiahly výskum, ktorého cieľom bolo preskúmať, aký vplyv majú univerzity na rozvoj regiónov, v ktorých sídlia, a akým spôsobom politika prispieva k rozvoju regiónu prostredníctvom podpory univerzít. V rámci tohto výskumu sa skúmala aj problematika zakladania spin-off firiem v univerzitnom prostredí a ako transformácia vedeckých a technologických znalostí z akademického prostredia do súkromnej sféry prispievajú k ekonomickému rastu v regiónoch. V rámci výskumu boli zmapované definície spin-off firiem v akademickom prostredí v SR i v zahraničí. Na základe identifikácie rozhodujúcich aspektov spojených s definovaním spin-off firmy boli identifikované rôzne kategórie spin-off firiem (Tab.1).

ZALOŽENIE SPIN-OFF FIRMY V UNIVERZITNOM PROSTREDÍ

Z vyššie uvedenej kategorizácie spin-off firiem spracovanej, ako už bolo uvedené, na základe analýzy dostupných definícií spin-off firiem doma i v zahraničí, je možné pomenovať aspekty, ktoré sú kľúčové pri rozhodovaní o transfere univerzitných znalostí do praxe formou založenia spin-off firmy. Kľúčové je najmä rozhodnutie, či bude mať univerzita v spin-off firme majetkový podiel a v akej výške; či budú do založenia a riadenia spin-off zapojení pôvodcovia resp. zamestnanci univerzity; a aká bude spätná väzba od spin-off firmy k univerzite.

1. MAJETKOVÝ PODIEL UNIVERZITY

Kritérium kategorizácie z hľadiska majetkového podielu univerzity v spin-off firme, jeho výhody a nevýhody vo väzbe na výšku podielu podrobne spracovalo CVTI SR vo svojom dokumente Stratégia a zakladanie univerzitných spin-off firiem v prostredí Žilinskej univerzity v Žiline.

Majetkový podiel univerzity v spin-off firme je spracovaný v štyroch základných rovinách, a to podiel univerzity 100 %, viac ako 50 %, menej ako 50 %, 0 % teda bez majetkovej účasti. Pri podrobnom preštudovaní uvede-

ného materiálu, je možné konštatovať, že majetkový podiel univerzity 100 %, ako aj viac ako 50 %, je neefektívny, nakoľko spin-off firma sa automaticky stáva verejným obstarávateľom v zmysle zákona o verejnom obstarávaní. Spin-off musí pri zadávaní zákazky na dodanie tovaru, zákazky na uskutočnenie stavebných prác, zákazky na poskytnutie služieb a pri súťaži návrhov postupovať v zmysle zákona o verejnom obstarávaní; povinnosti v zmysle zákona o verejnom obstarávaní sa nevzťahujú na výskumné a vývojové služby iné ako tie, z ktorých má prospech výhradne verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ pri ich využívaní na plnenie svojich vlastných úloh za podmienky, že poskytovaná služba je ním v plnom rozsahu financovaná. Konateľom a ani členom dozornej rady takejto spin-off firme obvykle nemôže byť na základe interných smerníc univerzity rektor, členovia akademického senátu univerzity a jej fakúlt, vedúci zamestnanci univerzity, zamestnanec zodpovedný za nakladanie s majetkom univerzity, ani osoby blízke týmto vymenovaným osobám; takýto spin-off je povinnou osobou v zmysle zákona o slobode informácií.

V predmetnom dokumente, je časť venovaná aj problematike **100 %-tnej spin-off firmy univerzity, ktorá je zriadená za účelom zakladania ďalších spin-off firiem**. Tento model využíva aj Slovenská technická univerzita Bratislava a Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, ktoré majú zriadené 100 % spin-off firmy, prostredníctvom ktorých následne zakladajú ďalšie spin-off firmy. Do novovznikajúcej spin-off firmy tak nevstupuje priamo univerzita, ale jej 100 % spin-off firma. Taktó konajú v súlade s ustanoveniami Obchodného zákonníka, nakoľko spoločnosť so 100 %-ným podielom univerzity nemôže byť jediným zakladateľom ďalšej inej spoločnosti s ručením obmedzeným, v takejto spoločnosti musí mať obchodný podiel najmenej jeden iný spoločník. Na založenie spin-off firmy sa v porovnaní so samotnou 100 % spin-off nebude vyžadovať schválenie návrhu rektora na založenie firmy a na vklad do firmy. Zároveň obchodná spoločnosť založená 100 %-tnou spin-off firmou nie je povinnou osobou v zmysle zákona o slobode informácií, a nevzťahuje sa na ňu povinnosť povinného zverejňovania zmlúv a ani iné povinnosti vyplývajúce z tohto zákona. Povinnou osobou v zmysle zákona o slobode informácií by bola iba vtedy, ak by jej ďalší spoločníci boli povinnými osobami v zmysle ustanovení tohto zákona; obchodná spoločnosť založená spin-off firmou je však za určitých podmienok verejným obstarávateľom v zmysle zákona o verejnom obstarávaní, a to v prípade, ak by univerzita vykonávala prostredníctvom spin-off firmy v založenej spoločnosti s ručením obmedzeným nepriamu výlučnú kontrolu – mala by možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv na činnosť podnikateľa, najmä prostredníctvom vlastníckych práv alebo iných práv k podniku alebo k jeho časti. Na takúto možnosť výlučnej kontroly postačuje spin-off firme podiel presahujúci 50 % základného imania v ďalšej založenej

KATEGORIZAČNÉ KRITÉRIUM	KATEGÓRIE SPIN-OFF FIRIEM
VZNIK SPIN-OFF FIRMY VO VÄZBE K ZAKLADATEĽOVI	spin-off firma je založená v spolupráci s univerzitou
	spin-off firma je založená zamestnancom univerzity, ktorý zostane zamestnancom aj po založení spin-off firmy
	spin-off firma je založená zamestnancom univerzity, ktorý nezostane zamestnancom po založení spin-off firmy, resp. zníži si pracovný úväzok na univerzite
	spin-off firma založená na základe transferu technológií z akademického prostredia (univerzity), ale bez zapojenia zamestnancov z akademického prostredia (bez vynálezcu z univerzity), t. j. existencia tzv. náhradného podnikateľa
MAJETKOVÝ PODIEL UNIVERZITY V SPIN-OFF FIRME	univerzita má v spin-off firme 100 % majetkový podiel
	univerzita má v spin-off firme viac ako 50 % majetkový podiel
	univerzita má v spin-off firme menej ako 50 % majetkový podiel
	univerzita nemá v spin-off firme majetkovú účasť
VÝSLEDOK ČINNOSTI SPIN-OFF FIRMY	predmet činnosti spin-off je výroba a predaj výsledkov výskumu univerzity
	predmet činnosti spin-off je ďalší vývoj a testovanie výsledkov výskumu univerzity so zameraním na potreby trhu
	predmet činnosti spin-off je kombinácia predchádzajúcich alternatív
	predmet činnosti spin-off je odborné poradenstvo a expertízna činnosť v danej oblasti výskumu univerzity
LOKALIZÁCIA SPIN-OFF FIRMY	spin-off firma je lokalizovaná priamo v campuse univerzity
	spin-off firma je lokalizovaná v tesnej blízkosti univerzity
	spin-off firma je lokalizovaná mimo univerzity
PRÁVNÁ FORMA SPIN-OFF FIRMY	spin-off firma je akciovou spoločnosťou
	spin-off firma je spoločnosťou s ručením obmedzeným
VYUŽÍVANÉ ZNALOSTI V SPIN-OFF FIRME	spin-off firma využíva priamo konkrétne výsledky výskumu univerzity (patenty, úžitkové vzory, dizajny, softvéry atď. univerzity)
	spin-off firma využíva širšie znalosti univerzity
SPÔSOB NADOBUDNUTIA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA SPIN-OFF FIRMOU	spin-off firma získava duševné vlastníctvo na základe licenčnej zmluvy
	spin-off firma získava duševné vlastníctvom prevodom práv od univerzity (nákupom duševného vlastníctva)
	spin-off firma získava duševné vlastníctvom vo forme nepeňažného vkladu univerzity do základného imania spin-off firmy

Tab. 1 Kategórie spin-off firiem vo vzťahu ku kategorizačnému kritériu

KATEGORIZAČNÉ KRITÉRIUM	KATEGÓRIE SPIN-OFF FIRIEM
PODIEL PÔVODCU DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA NA ČINNOSTI SPIN-OFF FIRMY	pôvodca duševného vlastníctva sa podieľa na činnosti firmy
	pôvodca duševného vlastníctva sa nepodieľa na činnosti firmy
ZAMESTNANECKÝ VZŤAH ZAKLADATEĽA/ĽOV SPIN-OFF FIRMY VO VZŤAHU K UNIVERZITE	zakladateľ/ia spin-off firmy zostanú pracovať na univerzite – akademická spin-off firma
	zakladateľ/ia spin-off firmy opustia univerzitu - univerzitná spin-off firma
VYUŽÍVANIE ZARIADENÍ UNIVERZITY V SPIN-OFF FIRME	spin-off firma využíva zariadenia univerzity oficiálnym spôsobom
	spin-off firma využíva zariadenia univerzity iba neoficiálne
	spin-off firma nevyužíva zariadenia univerzity
FINANČNÁ SPÄTNÁ VÄZBA MEDZI UNIVERZITOU A SPIN-OFF FIRMOU	univerzite plynú licenčné poplatky z využívania duševného vlastníctva spin-off firmou
	univerzita dostáva od spin-off firmy (založená s majetkovou účasťou univerzity) podiely na zisku spin-off firmy
	univerzita získava príjem zo spoločných výskumných projektov a pod. riešených so spin-off firmou
	finančná väzba vzniká kombináciou všetkých uvedených kategórií (licenčné poplatky, podiel na zisku, príjem so spoločných projektov)
TVORBA SIŤOVÝCH EFEKTOV MEDZI FIRMOU A UNIVERZITOU	univerzita poskytuje prístup spin-off firme k materiálnym zdrojom (prístroje a zariadenia)
	univerzita poskytuje prístup spin-off firme k nemateriálnym zdrojom (ľudský kapitál, vedecké a odborné know-how), vrátane kontaktov
	univerzita poskytuje prístup spin-off firme k materiálnym aj nemateriálnym zdrojom sústredeným na univerzite
	spin-off firma zamestnáva postdoktorandov univerzity
	spin-off firma zadáva témy diplomových prác pre študentov univerzity
	spin-off firma si objednáva na univerzite výskum pre vlastné potreby
TVORBA SIETÍ S EXTERNÝM PROSTREDÍM (VO FÁZE TVORBY SPIN-OFF FIRMY, VO FÁZE PO VYTVORENÍ SPIN-OFF FIRMY)	prepojenie medzi spin-off firmou a rizikovým kapitálom
	prepojenie medzi spin-off firmou a obchodnými partnermi (napr. dodávateľmi)
	prepojenie medzi spin-off firmou a zákazníkmi
	prepojenie medzi spin-off firmou a konkurentmi
FÁZA ŽIVOTNÉHO CYKLU, V KTOREJ SA SPIN-OFF FIRMA NACHÁDZA (VO VZŤAHU K JEJ EKONOMICKEJ VÝKONNOSTI)	spin-off firma vo fáze uvedenia na trh
	spin-off firma vo fáze rastu
	spin-off firma vo fáze zrelosti

Zdroj: Univerzity a ekonomický rozvoj regiónov.

Publikácia je výstupom projektu APVV-14-0512 UNIREG – Univerzity a regionálny rozvoj regiónov, ISBN 978-80-225-4553-2

spoločnosti; možnosť výlučnej kontroly v prípade podielu presahujúceho 50 % základného imania spoločnosti možno vylúčiť úpravou hlasovacích práv spoločníkov v spoločenskej zmluve, na základe čoho by spin-off disponoval počtom hlasov neumožňujúcim výlučnú kontrolu ďalšej spoločnosti s ručením obmedzeným. V spoločnosti s ručením obmedzeným založenej spin-off firmou by práva spoločníka vykonával konateľ spin-off firmy; konateľom v tejto spoločnosti môže byť konateľ spin-off firmy, ktorý by v nej vykonával aj práva spoločníka; valné zhromaždenie spoločnosti by bolo v prípade tejto spoločnosti zložené z najmenej z dvoch spoločníkov, ktorých hlasovanie na valnom zhromaždení možno rôznymi spôsobmi upraviť v spoločenskej zmluve, bez takéhoto určenia počet ich hlasov zodpovedá pomeru ich vkladov k výške základného imania.

Spin-off firma založená bez majetkového podielu univerzity, ako aj s majetkovým podielom menej ako 50 % je z hľadiska podnikania, konkurencieschopnosti na trhu slobodnejšia a „svižnejšia“. Univerzita môže aj do spin-off firmy, v ktorej nemá majetkový podiel, po dohode so spoločníkmi spin-off firmy, dosadiť svojho zamestnanca ako konateľa, ktorému na takéto konanie udelí súhlas; rovnako môže univerzita ovplyvňovať činnosť aj prostredníctvom členov dozornej rady – odporúča sa zriadiť vždy dozornú radu; ak sa univerzita na spin-off firme akokoľvek podieľa majetkovo, konateľom spin-off firmy a ani členom dozornej rady nemôžu byť v závislosti od interných smerníc univerzity rektor, členovia akademického senátu a jej fakúlt, vedúci zamestnanci, zamestnanec zodpovedný za nakladanie s majetkom, ani osoby blízke týmto vymenovaným osobám. V tomto type spin – off sa predpokladá väzba na univerzitu prostredníctvom zmlúv o spolupráci pri výskumnej činnosti, licenčných zmlúv, nepomenovaných zmlúv o spolupráci a pod. Pri uzatváraní zmlúv so spin-off firmou má univerzita všetky povinnosti, ktoré jej vyplývajú z Obchodného zákonníka, zákona o slobode informácií, zákona o verejnom obstarávaní a z interných smerníc univerzity.

V predmetnom dokumente sa ďalej konštatuje, že podľa ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 176/2004 Z. z. o nakladaní s majetkom verejnoprávnych inštitúcií v znení neskorších predpisov verejnoprávna inštitúcia nie je oprávnená použiť svoj majetok na poskytnutie vkladu podľa zmluvy o tichom spoločenstve (§ 673 až 681 Obchodného zákonníka). To znamená, že univerzita nemôže vstupovať do takých právnych vzťahov.

3. ZAPOJENIE PÔVODCOV DO RIADENIA SPOLOČNOSTI

Kritérium zapojenia sa autorov/pôvodcov nového poznania, ktoré sa transferuje do praxe prostredníctvom spin-off je potrebné jasne vymedziť vo vnútorných predpisoch, pravidlách, smerniciach univerzity, pričom je nutné

prihliadať na odvetvie/ktorý sektor hospodárstva, do ktorého transfer smeruje, obsah, rozsah a formu transferu.

Zakladatelia spin-off firmy buď zostanú na univerzite pracovať, alebo ju opustia (spin-off firma podľa Smilora (1990)); zakladatelia úplne opustia univerzitu (akademická spin-off firma podľa Belliniho(1999) alebo univerzitná spin-off firma podľa Steffensena (2000)).

3. SPÄTNÁ VÄZBA SPIN-OFF FIRMY SMEROM K UNIVERZITE

Univerzity očakávajú od svojich spin-off firiem spätnú väzbu, a to nielen finančnú, ale aj odbornú a vzdelávaciu. Pri zriaďovaní spin-off firiem sa odporúča definovať väzbu, ktoré medzi univerzitou a spin-off firmou budú a očakávajú sa.

Spätná väzba finančná (ekonomická) môže byť reprezentovaná:

- licenčnými poplatkami, ktoré univerzite plynú z využívania duševného vlastníctva spin-off firmou;
  - podielmi na zisku spin-off firmy v prípade, ak je spin-off firma založená s majetkovou účasťou univerzity;
  - príjmami zo spoločných výskumných projektov a pod.
- Spätná väzba nefinančná (neekonomická) môže byť reprezentovaná:
- science to business marketingom (napr. prezentovaním),
  - zvyšovaním kvality vzdelávania,
  - zvyšovaním rozsahu praktickej výučby,
  - zamestnávaním absolventov, post doktorandov, diplomovými praxami, zadávaním diplomových a bakalárskych prác, a pod.

Na základe vyššie uvedených poznatkov sa odporúča vytvoriť a prijať na jednotlivých univerzitách interné záväzné dokumenty, ktoré budú definovať spôsoby, postupy a pravidlá komercializácie poznania a duševného vlastníctva univerzity formou založenia spin-off firmy.

V materiáli Expert Group on Knowledge Transfer, European Commission, 2010 sa založenie spin-off firmy považuje z administratívneho hľadiska za najzložitejší spôsob transferu technológií, ale zároveň môže priniesť aj najvyššie zisky. Pri vzniku firmy, ale aj v počiatočných fázach jej podnikania odporúčajú, aby firma spolupracovala s odborníkmi na firemný manažment, financie, marketing a právo. Univerzita by mala poskytovať spin-off firme aj podporu v začiatkoch podnikania – právne služby, konzultačné služby, inkubačné priestory, investície do základného imania atď. Keďže firmy často využívajú priestory a vybavenie materskej inštitúcie, je potrebné, aby boli vzájomné vzťahy jasne definované, predídť sa tým prípadným konfliktom záujmov.

Významným rizikom pri zakladaní spin-off firiem je najmä vhodný pomer medzi podnikateľskými aktivitami na univerzite (napr. umožnenie spin-off firmám využívať vý-

skumné zariadenia organizácie) a vlastným výskumom, resp. vzdelávaním. V konflikte záujmov sa môže ocitnúť aj vedec, ktorý pracuje v spin-off firme a zároveň je zamestnancom univerzity. Tieto riziká je možné minimalizovať práve správne nastavenými internými smernicami. Tiež treba vziať do úvahy fakt, že nie všetci vedci sú ochotní alebo schopní podieľať sa na podnikateľských aktivitách spin-off, ale radšej sa sústredia na základný výskum a vzdelávací proces.

Výhodou založenia spin-off firmy je dobrá spätná väzba od užívateľov predmetu transferu, ale najmä najefektívnejšia miera zhodnotenia spomedzi všetkých foriem transferu technológií. Hlavnou nevýhodou je dlhá doba návratnosti investícií a zložitý proces pri zakladaní firmy (nároky na čas, ľudské zdroje a kapitál).

KLÚČOVÉ DOKUMENTY PRI ZAKLADANÍ SPIN-OFF FIRIEM V UNIVERZITNOM PROSTREDÍ

Na Slovenku, ale aj v ostatných krajinách kontinentálnej Európy majú spin-off firmy obvykle právnu formu spoločností s ručením obmedzeným a akciových spoločností. Rozdelenie majetkových podielov sa stanovuje vždy na základe dohody spoločníkov (akcionárov). Neexistujú presné pravidlá na ich rozdelenie, pričom sa prihliada aj na význam duševného vlastníctva, ktorý do spin-off univerzity vkladá, ako aj ďalšiu podporu, ktorú spin-off firme poskytuje. Pri rozdeľovaní podielov je dôležité si uvedomiť, že tieto sa postupom času budú meniť (napr. prístupovaním nových investorov).

Je zrejmé, že v podmienkach SR je nakladanie s duševným vlastníctvom univerzity vlastne nakladaním s verejnými zdrojmi. Licenčné poplatky, prevod práv k predmetom duševného vlastníctva, predaj duševného vlastníctva by mali byť riadne spracované a vyčíslené. Odporúča sa formou znaleckého posudku. Nepeňažný vklad do obchodnej spoločnosti je tiež nutné oceniť formou znaleckého posudku. Znalecký posudok je pre univerzitu, spin-off firmu, ako aj nezávislé kontrolné orgány dostatočne transparentný, hodnoverný a odborne zdôvodnený spôsob finančného vysporiadania a nastavenia vzájomných vzťahov.

Postup a kľúčové dokumenty pri založení spin-off firmy v univerzitnom prostredí:

1. Rozhodnutie o založení spin-off firmy. Zásadným rozhodnutím pri zakladaní spin-off firmy je či bude mať univerzita v spin-off majetkovú účasť, alebo nie. Takéto rozhodnutie musí padnúť po diskusií všetkých zainteresovaných strán (vedci, dekan fakulty, rektor univerzity, riaditeľ CTT).
2. Návrh na založenie spin-off firmy. CTT v spolupráci s pôvodcami, resp. zakladateľmi spin-off a v prípade potreby aj s externou právnickou kanceláriou vypracuje Návrh na založenie spin-off firmy. Tento

návrh je spracovaný v súlade s vopred dohodnutými podmienkami nastavenia vzťahov a spolupráce medzi spin-off a pracoviskom univerzity, kde spin-off pôvodne vzniká a mal by obsahovať najmä:

- zdôvodnenie založenia firmy;
- návrh jej právnej formy;
- majetkovú štruktúru firmy;
- návrh zmluvného zabezpečenia vzťahov medzi spin-off firmou a univerzitou;
- mechanizmy zabezpečujúce kontrolu univerzity nad svojou majetkovou účasťou;
- návrh personálneho zastúpenia univerzity v orgánoch firmy;
- podnikateľský zámer.

Prílohou celej dokumentácie sú návrhy Zakladajúcej listiny firmy; Štatútu firmy (vrátane spôsobu rozdelenia ziskov a spôsobov riešenia prípadných strát); a zmluvná dokumentácia medzi spin-off firmou a výskumnou organizáciou – napríklad Zmluva o spolupráci.

Návrh na založenie spin-off firmy je predložený na schválenie univerzite (vedeniu, právnomu a ekonomickému odboru).

3. Schválenie návrhu v príslušných orgánoch univerzity. Návrh na založenie spin-off firmy musí byť následne v súlade s vnútornými predpismi schválený orgánmi univerzity. Na niektorých univerzitách stačí schválenie rektorom, na iných je potrebný aj súhlas kolégia rektora, akademického senátu a správnej rady.
4. Zapísanie firmy do obchodného registra. Právnická kancelária alebo CTT zabezpečí všetky kroky potrebné k zapísaniu firmy do obchodného registra, prípadne vydanie živnostenských listov a ďalších osvedčení. V prípade založenia spin-off spoločnosti s majetkovou účasťou univerzity, zabezpečí univerzita zloženie svojho podielu na základnom imaní spin-off firmy.
5. Monitorovanie výsledkov. CTT monitoruje fungovanie spin-off firmy. Každoročne vyhotovuje správu o hospodárení firmy, ktorú riaditeľ CTT predkladá príslušnému predstaviteľovi univerzity (napr. prorektorovi pre vedu a výskum). Správa obsahuje podrobné zhodnotenie ekonomickej situácie spin-off firmy, vrátane komentára. V prípade, ak CTT zistí akékoľvek závažné skutočnosti pri hospodárení vo firme, musí okamžite informovať príslušného predstaviteľa univerzity.

ZÁVER

Cieľom príspevku bolo poukázať na zložitosť už v samotnom definovaní pojmu spin-off firma v univerzitnom prostredí. Spoločnými aspektmi jednoznačne sú majetkový podiel univerzity, zapojenie pôvodcov do založenia a riadenia spin-off a spätná väzba od spin-off firmy k univerzite. Tieto aspekty sú teda kľúčové aj pre samotný proces rozhodovania o založení spin-off firmy, ako aj spracovanie

súvisiacich nevyhnutných dokumentov.

Je potrebné si uvedomiť, že tieto firmy sú určené na komercializáciu unikátneho poznania a duševného vlastníctva univerzity. Nie je preto možné, a ani správne, jednoznačne a presne určiť, ako má spin-off vyzerat', aký je postačujúci rozsah a obsah dokumentov potrebných pre prijatie rozhodnutia o jeho založení, ako aj samotné založenie a ďalšie fungovanie. Univerzity by mali na toto pamätať aj pri tvorbe svojich interných predpisov a metódik, nakoľko na strane jednej je nutné túto problematiku v interných predpisoch riešiť, ale na strane druhej je nutné pristupovať ku každému spin-off individuálne najmä vo väzbe na predmet komercializácie. Ako pomôcka sú v príspevku pomenované dokumenty, ktoré je možné vnímať ako základnú bázu dokumentov potrebných pre rozhodnutie o založení spin-off firmy v univerzitnom prostredí. Tieto je ale možné a v mnohých prípadoch aj potrebné doplniť o ďalšie podklady, akými sú napríklad znalecký posudok na stanovenie výšky nepeňažného vkladu alebo na stanovenie výšky licenčného poplatku, rešeršná správa, odhad komerčného potenciálu predmetu komercializácie formou spin-off a pod.

Tento článok vznikol vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK II kód ITMS: 313011T438), podporený zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Výskum teoretického vymedzenia spin-off firiem bol vykonaný ako súčasť výskumného projektu „APVV-14-0512 Univerzity a ekonomický rozvoj regiónov (UNIREG).“

Literatúra:

Benneworth, P. S. & Charles, D. R. Overcoming learning uncertainties in the innovation process: the contribution of clustering to firms' innovation performance in R. Oakey, W. Daring & S. Kauser (eds.) New technology based firms in the new millennium Vol 3, 2004 London: Pergamon.

Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI). Základné koncepty, nástroje a prístupy k transferu technológií vo svete - prehľadová štúdia. Bratislava, 2011. [cit. 2016-08-18]. Dostupné na: http://nitt.cvtisr.sk/buxus/docs/Studia_II_o_TT_NITT_SK.pdf

Čorej, J. a kol. Univerzity, priemysel a partnerstvo. Doktorandské štúdium a transfer poznatkov. EDIS. Žilina, 2006. ISBN 80-8070-526-7.

Čorejová A., Čorejová T., Rostášová M., Hudec O. Akademické podnikanie a typológia akademických spin-off firiem. Univerzity a ekonomický rozvoj regiónov, Publikácia je výstupom projektu APVV-14-0512 UNIREG – Univerzity a regionálny rozvoj regiónov, ISBN 978-80-225-4553-2

Čorejová A., Rostášová M., Čorejová T. Definition of Spin-off Company as an Objective of Investigation.

Contemporary issues in economy: 9th international conference on Applied economics: 22-23 June 2017, Toruń, Poland. - Toruń: Polish Economic Society, 2017. - ISBN 978-83-65605-03-0. - S. 93.

PIRNAY, F., Surlemont, B., Nlemvo, F. Toward a typology of university spin-offs. Small Business Economics, 21(4), 355-369. 2003.

RADOSEVICH, R. A model for entrepreneurial spin-offs from public technology sources. International Journal of Technology Management, 10(7/8), 879-893. 1995.

Slovenská technická univerzita v Bratislave. Ochrana a správa práv priemyselného vlastníctva na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave. (Smernica rektora číslo: 3/2013 – SR). September 2013. [cit. 2016-06-10]. Dostupné na: http://www.ksp.stuba.sk/dokumenty/smernica/smernica_3-2013.pdf

Steffensen, Rogers, Speakman, Klofsten, Dylan. In: Spinouts from academic institutions: a literature review with suggestions for further research, In: The Journal of Technology Transfer June 2008, Volume 33, Issue 3, pp 225-247

http://nitt.cvtisr.sk/buxus/docs/Vystupy_etapa_3/UNIZA_-_analiza_zakladania_spin-off_firiem.pdf

http://www.desca-agreement.eu/fileadmin/content/New_DESCA_Website/2009Expertgroup_on_knowledge_transfer_final_report.pdf

Autor:

Ing. Andrea Čorejová, PhD.

CTT UNIZA